

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Κ. ΠΕΡΙΚΛΗ ΘΕΟΧΑΡΗ

Ἐπιθυμῶ ἐν πρώτοις νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς τὸν ἀπερχόμενον Πρόεδρον διὰ τοὺς φιλόφρονες λόγους, πὸν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ εἴπη περὶ ἐμοῦ. Μοῦ ἦτο ἰδιαιτέρως εὐχάριστος τὸ ὅτι ἐξετέλεσα τὴν μαθητείαν μου παρὰ τὸ πλευρὸν ἐνὸς Προέδρου, τοῦ ὁποίου ἐθαύμασα ὄχι μόνον τὰς ἀκαδημαϊκὰς καὶ διοικητικὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ κυρίως τὰς ἀνθρωπίνας τοιαύτας. Μὲ πολλὴν ἐκτίμησιν ἀποβλέπω ἐπίσης πρὸς τὸν νέον Ἀντιπρόεδρον Κύριον Μενέλαον Παλλάντιον καὶ πρὸς τὰ μέλη τῆς Συγκλήτου, μετὰ τῶν ὁποίων θὰ προσπαθῆσω νὰ προαγάγω τὰ ἔργα τοῦ Ἰδρύματος.

Ἐπιθυμῶ ἐν πρώτοις νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς τὸν ἀπερχόμενον Πρόεδρον διὰ τοὺς φιλόφρονες λόγους, πὸν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ εἴπη περὶ ἐμοῦ. Μοῦ ἦτο ἰδιαιτέρως εὐχάριστος τὸ ὅτι ἐξετέλεσα τὴν μαθητείαν μου παρὰ τὸ πλευρὸν ἐνὸς Προέδρου, τοῦ ὁποίου ἐθαύμασα ὄχι μόνον τὰς ἀκαδημαϊκὰς καὶ διοικητικὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ κυρίως τὰς ἀνθρωπίνας τοιαύτας. Μὲ πολλὴν ἐκτίμησιν ἀποβλέπω ἐπίσης πρὸς τὸν νέον Ἀντιπρόεδρον Κύριον Μενέλαον Παλλάντιον καὶ πρὸς τὰ μέλη τῆς Συγκλήτου, μετὰ τῶν ὁποίων θὰ προσπαθῆσω νὰ προαγάγω τὰ ἔργα τοῦ Ἰδρύματος.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐξελίχθη εἰς πολλὰ σημεῖα κατὰ τρόπον εὐτυχῆ. Ἐνθυμοῦμαι τοὺς προκατόχους Προέδρους νὰ παραπονοῦνται ἄλλοτε διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ διοικητικοῦ ἢ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ ἢ διὰ τὴν ἀπαράδεκτον ἀμοιβὴν του, ἄλλοτε διὰ τὴν ἀργοπορίαν τῶν δημοσιευμάτων καὶ ἄλλοτε δι' ἄλλας ἀτελείας. Ἐκτοτε, ὅλον ἐν πρόοδοι σημεῖοῦνται. Πολλὰ μεταρρυθμίσεις ἐγένοντο κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν σήμερον ὅτι ἡ ἀνακαίνισις τοῦ Ἰδρύματος εἶναι γεγονός. Αἱ δημοσιεύσεις εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ ἔργα πὸν ἐπιβάλλει τὸ καταστατικὸν τῆς Ἀκαδημίας. Δὲν ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὴν ἐπιβίωσιν τῆς τακτικῆς σειρᾶς τῶν («Πρακτικῶν»), τὰ ὁποῖα χάρις εἰς τὴν μέριμναν τοῦ ἐπὶ τῶν Δημοσιευμάτων Γραμματέως, φίλου Κυρίου Ἰωάννου Ξανθάκη, κυκλοφοροῦν μὲ παραδειγματικὴν ἐπιμέλειαν καὶ ταχύτητα, ἀλλὰ ἔχομεν νὰ παρουσιάσωμεν καὶ σειρὰν ἐκδόσεων, αἱ ὁποῖαι γίνονται δεκταὶ μετ' εὐμενείας ἀπὸ τὸ διεθνὲς κοινὸν καὶ προωθοῦν τὴν ἐπιστήμην.

Ἐξ ἄλλου, ἡ σύνθεσις τῶν Ἐπιτροπῶν, ἡ ἡμερησία διάταξις τῶν Συνεδριῶν ἐτοιμάζονται μὲ τόσην φροντίδα, ὥστε ὁ Πρόεδρος δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἐφαρμόσῃ, ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον, τὰς κατευθύνσεις τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως. Αἱ συζη-

τήσεις κατά τὰς συνεδρίας μας συχνὰ ζωηραί, πάντα ἐπωφελεῖς, δεικνύουν ὅτι πρόκειται περὶ ζωντανοῦ ὄργανισμοῦ, ὁ ὁποῖος παρακολουθεῖ καὶ πάλαι μὲ τὸν παλμὸν τοῦ Ἔθνους. Ὅσακις δέ, ἡ ἀνάγκη τὸ καλεῖ, ἡ Ἀκαδημία, συμφώνως μὲ τὸν κανονισμόν της («σφρηλατεῖ νέα ὄπλα ἀσφαλείας διὰ τὸ Ἔθνος»). Ἀναφέρω ἐν πρόσφατον παράδειγμα : τοὺς τελευταίους σεισμοὺς ποὺ ἐτάραξαν τὴν χώραν καὶ ποὺ ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸν συνάδελφον, Κύριον Καίσαρα Ἀλεξόπουλον, νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν συσκευὴν BAN.

Σημαίνουν τὰ παραπάνω, ὅτι ὅλα βαίνουν καλῶς στὴν Ἀκαδημίαν καὶ ὅτι δὲν χρειάζεται τίποτε νὰ ἀνανεώσωμεν ἀπὸ τὰς μεθόδους μας; Δὲν διατείνομαι, Κύριοι Συνάδελφοι, ὅτι αἱ δραστηριότητες τοῦ Ἰδρυμάτος εἶναι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ὄφειλον νὰ εἶναι. Ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ δραστηριοποιήσωμεν περισσότερον τὴν Ἀκαδημίαν, τόσον εἰς τὸ ἐθνικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ διεθνὲς ἔργον της.

Ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἐκπλαγῆτε ἐὰν ἀρχίσω ἀπὸ τὰ προβλήματα τῆς παιδείας μας. Εἶμαι τεχνικός, ἀλλ' εἶμαι καὶ δάσκαλος. Δὲν δύναται νὰ περάσῃ ἀπαρατήρητον ὅτι τὸ σημερινὸν μεγαλεῖον τῆς τεχνικῆς συμβαδίζει μὲ τὴν ἔλλειψιν παιδείας. Καιρὸς εἶναι νὰ ἀντιδράσωμεν. Ἡ Πολιτεία μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι χρηματοδοτεῖ τὴν λειτουργίαν τῶν Πανεπιστημίων μας ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν πορείαν τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἔχει πολλὰς φορὰς ἐπισημανθῆ. Ἀλλ' ἡ παιδεία δὲν ἀνεπτύχθη καὶ δὲν προὐδενσε παρὰ μόνον εἰς χώρους ἐλευθέρους.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν μέσῃν ἐκπαίδευσιν, θεωρῶ τουλάχιστον λυπηρὸν ὅτι ἡ Ἀκαδημία δὲν καλεῖται εἰς τὰς συζητήσεις ποὺ ἐγείρουν παρόμοια θέματα, δὲν ἀναμειγνύεται εἰς τὰ σχέδια μεταρρυθμίσεως ποὺ ἐτοιμάζονται. Θὰ εἶχε ἐν τούτοις καὶ αὐτὴ κάτι νὰ εἶπῃ. Ἡ Ἀκαδημία συγκαταλέγει μεταξὺ τῶν μελῶν της τὸν ἄνθρωπον ποὺ ὑπῆρξεν ὁ ἐμπνευστὴς ριζικῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν παιδείαν μας. Προχθὲς ἀκόμη ἔδωκε μίαν ἀφοπλιστικῆς εἰλικρινείας συνέντευξιν εἰς τὸν Τύπον, διὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἐξετάσεων ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον εἰς τὸ Λύκειον. Εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνονται ἀποφάσεις τέτοιας σπουδαιότητος διὰ τὴν παιδείαν μας ἐρήμην τῆς Ἀκαδημίας;

Σχετικὸν μὲ τὸ ζήτημα τῆς παιδείας εἶναι καὶ τὸ θέμα τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ποὺ γνωρίζουν τώρα σημαντικὴν ἄνθησιν, τόσον εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ Αὐστραλίαν. Αὐτό, νομίζω, τὸ ὀφείλει τὸ Ἔθνος εἰς τὰ κατορθώματα τοῦ 40. Μοῦ ἔλεγον οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς, ὅτι πρὸ τοῦ 40 ἐντρέποντο νὰ λέγουν ὅτι εἶναι Ἕλληνες, καὶ μόνον τὰ κατορθώματα τοῦ στρατοῦ μας τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἀλλάξουν νοοτροπίαν καὶ νὰ κωνχῶνται διὰ τὴν καταγωγὴν των. Τὰ τελευταῖα ἔτη, πολλοὶ ἔδρα νεοελληνικῆς ἔχουν ἰδρυθῆ εἰς Ἐδρῶ-

παϊκά καὶ Ἀμερικανικὰ Πανεπιστήμια. Καθῆκον τῆς Ἀκαδημίας εἶναι νὰ ἐνισχύη συνεχῶς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν μὲ κάθε τρόπον.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀνωτάτης παιδείας εἰς ἄλλας πόλεις, πλὴν τῆς πρωτευούσης, μᾶς ἐπιβάλλει ὠρισμένας τροποποιήσεις εἰς τὸ καταστατικόν μας. Δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀποκλειῶνται συνάδελφοι τῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Θράκης, τῶν Πατρῶν διὰ τὸν λόγον ὅτι βρίσκονται μακρὰν τῆς πρωτευούσης. Ὅταν ὁ νομοθέτης ἐθέσπισε τὸ σοφὸν πρᾶγματι καταστατικόν του, ἄλλαι ἦσαν αἱ προϋποθέσεις τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας. Βεβαίως, τὸ πρόβλημα εἶναι δύσκολον καὶ θὰ χρειασθῆ χρόνος διὰ νὰ μελετηθῆ καὶ νὰ λυθῆ.

Ἐπίσης ὀφείλομεν νὰ ἀνανεώσωμεν τὸ σῶμα, νὰ ἀνοίξωμεν δρόμον διὰ τὴν νέαν γενεάν. Μεταξὺ τῶν οὐσιωδῶν τροποποιήσεων, πὺν ἔλαβον χώραν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἡ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν ἦτο ἀπὸ τὰς πλέον ἀναγκαίας, δεδομένου ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἐπεκτείνει ὄλονεν τὰς δραστηριότητάς της εἰς μεγαλύτερον χώρον. Θὰ θίξω τὸ ἀκανθῶδες θέμα τῆς ἐπανδρώσεως τοῦ Ἰδρύματος μὲ ν ε ο υ ς. Θὰ πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὴν ἐκλογὴν τακτικῶν καὶ ἀντεπιστελλόντων μελῶν μεταξὺ τῶν νέων ἐπιστημόνων μὲ ἀξίαν, ἀλλὰ πὺν εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς σταδιοδρομίας των. Νὰ δώσωμεν ἐπὶ πλέον τὸ δικαίωμα καὶ τὴν εὐκαιρίαν εἰς ἀντεπιστέλλοντα μέλη, νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τῆς ἀρμοδιότητός των, καὶ ἀφοῦ βεβαίως τὸ ζητήσουν διὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας. Ἡ συνεργασία αὐτὴ μὲ τοὺς νέους μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ ἐπλούτιζε τὰς ἐργασίας τῆς Ἀκαδημίας μας.

Θὰ σημειώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἡ ὁποία νομίζω ὅτι εἶναι καὶ ἐπιθυμία ὄλων μας, νὰ ἐνημερωνώμεθα ἐγκαίρως εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς διὰ τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης. Αἱ ἀνακοινώσεις μας ὀφείλουν νὰ ἔχουν εὐρείαν διάδοσιν εἰς τὸ κοινόν. Ἀπὸ ἐτῶν καταβάλλονται προσπάθειαι νὰ φέρη ἡ Ἀκαδημία τὸν πολὺν κόσμον πλησιέστερον πρὸς αὐτήν. Ἡ Ἀκαδημία δὲν εἶναι κλειστὴ στοά, προσιτὴ μόνον εἰς τοὺς μεμνημένους. Καὶ λέγων αὐτὸ δὲν ἐννοῶ τόσον τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, αἱ ὁποῖαι ζητοῦν εἰδικὴν προεργασίαν διὰ τὴν προσέγγισίν των, ἀλλὰ τὰς οὐμανιστικὰς, ὡς τὰς πλέον ἐγγὺς πρὸς τὸν ἀπλὸν πολίτην. Καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ τοὺς νέους, δι' αὐτοὺς ἐργαζόμεθα καὶ εἶναι καταφανὴς ἡ ἐπιθυμία των διὰ πληροφόρησιν, ὅσάκις αἱ πανηγυρικαὶ συνεδρίαὶ τοὺς φέρονν μέχρις ἐδῶ.

Δὲν νομίζω, Κύριοι Συνάδελφοι, ὅτι χρειάζεται νὰ σᾶς ὑποβάλω, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ συνήθεια, μακρὸν προγραμματικὸν λόγον. Ἐκ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων πὺν ἀναγγέλλονται κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς ἐδρας αὐτῆς, ἐλάχιστα εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθοῦν καὶ τοῦτο λόγῳ τοῦ βραχέος χρόνου τῆς προεδρίας. Ἡ ἔτησία

θητεία τοῦ προέδρου δὲν ἐπιτρέπει πολλές δυνατότητας δράσεως καὶ ἐξ ἄλλου τὰ προγράμματα τὰ συντάσσομεν ἀπὸ κοινοῦ.

Ἄντ' αὐτοῦ ἐπιτρέφατέ μου νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω δι' ὀλίγων, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν δημιουργίαν, καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἐξέλιξίν της σκοπούς, μιᾶς ἐκ τῶν παλαιότερων ἀκαδημιῶν τοῦ νεωτέρου κόσμου, τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας. Ἡ μακροχρόνιος πορεία της κατὰ τὸ πλεῖστον καρποφόρος, πολλάκις ὁμως καὶ ἀτυχής, ἴσως ἐμπνεύση εἰς ἡμᾶς στοχασμοὺς διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τοῦ ἰδικοῦ μας Ἰδρύματος.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας καὶ μακρὰ εἶναι καὶ πολυκύμαντος. Περιγράφεται δὲ μεθοδικώτατα ἀπὸ τὸν Bernard de Fontenelle. Ὁ Fontenelle παρηγόρησεν ὅτι ἡ «ἐπιστημονικὴ ἀναγέννησις τῆς πραγματικῆς φιλοσοφίας εἶχεν ὡς ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν μιᾶς νέας ἐποχῆς δι' ὅλας τὰς Ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης». Ἡ παρατήρησις αὐτὴ ἐρμηνεύει καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν ἀκαδημιῶν ὡς ὀργανισμῶν - ἀναμορφωτῶν τῆς ἐπιστήμης. Ὅπως εἶναι παραδεκτὸν ἀπ' ὅλους, ὁποῦδήποτε εἰσεχώρησε τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστημονικῆς πληροφορήσεως ἐδημιούργησε νέα σχήματα κοινωνικῆς ὀργανώσεως. Τοιοῦτοτρόπως, ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ἡ Ἀκαδημία κατέστη τὸ βασικὸν σύμβολον προόδου καὶ γνώσεως τοῦ φωτισμένου κόσμου.

Ἐπιστεῦετο ἐπὶ μακρὸν ὅτι τὸ σύμβολον αὐτὸ ἀπετέλεσε τὴν ἀναγκαίαν συνέπειαν τῶν πνευματικῶν ἐπαναστάσεων πὸν ἠκολούθησαν τὴν γενικὴν παραδοχὴν τῆς Νευτωνείου ἐπιστήμης. Ἐν τούτοις, βαθυτέρα μελέτη ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ σχέσις μεταξὺ τῆς σκέψεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως ἦτο περισσότερον πολύπλοκος ἀπὸ τὸ ἀπλὸ αὐτὸ σχῆμα. Δὲν ἦτο μόνον ἡ νέα μορφή τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐπιστήμης, πὸν ἐπέδρασεν εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἀρχῶν, τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς μεθολογίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔξωθεν παρακίνησις διὰ περαιτέρω ἐπεξεργασίαν. Αὐτὴ ἡ βασικὴ ἀλληλοεξάρτησις καθιστᾷ τὴν ὀργανωτικὴν ἐπανάστασιν βασικὸν παράγοντα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ σχέσις τῶν δύο αὐτῶν διαδικασιῶν ἦτο συντρέχουσα καὶ συμβιωτικὴ μᾶλλον, παρὰ διαδοχικὴ καὶ ἐξαρτωμένη.

Ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτὴ ἐπανάστασις ὑπῆρξεν ἡ μοναδικὴ κίνησις εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν, τοιούτου μεγέθους καὶ ἐντάσεως, ὥστε ἡ ἐπίδρασίς της κατώρθωσε νὰ ἐξουδετερώσῃ τὰς διαμάχας καὶ διχονοίας πὸν ἐχώριζον τὴν Εὐρώπην τὴν ἐποχὴν αὐτήν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐκδηλωθῇ παντοῦ, καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ἐκάστης χώρας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, σοφοὶ ὡς ὁ Kepler, ὁ Galilaίος, ὁ Descartes, ὁ Huygens ἢ ὁ Νεύτων χαρακτηρίζονται ἐκ τῆς παγκοσμίου

συμβολῆς των εἰς τὴν ἐπιστήμην, παρὰ ἐκ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἦσαν συν-
δεδεμένοι μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῆς χώρας των — καίτοι ἐλάμβανον συνήθως ἐξ αὐτῆς
γενναίαν ὑποστήριξιν.

Ἐξ ἄλλου, εἶναι σημαντικόν, καὶ ὀφείλομεν νὰ ὑπογραμμίσωμεν, τὰς κοινὰς
δοξασίας πού συνένοναν τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους τῆς Ἰταλίας, Ἀγγλίας,
Γερμανίας καὶ Γαλλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτήν, παρὰ τὰς γλωσσικὰς, θρησκευ-
τικὰς, πολιτιστικὰς καὶ ἄλλας διαφορὰς. Κατὰ τὸ μέτρον πού ἡ δημιουργία τῶν
ἀκαδημιῶν ἀντιπροσώπευε τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κινήματος, ἢ
ἐμφασίς εἰς τὰς ὁμοιότητας μεταξὺ τῶν νεωστὶ ἰδρυομένων ἐπιστημονικῶν ὀργα-
νώσεων καὶ τῶν παλαιῶν τοιούτων, ἐτονίζετο περισσότερο, παρὰ αἱ τοπικαὶ δια-
φοραὶ των. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὁ διεθνὴς χαρακτὴρ τῆς κινήσεως ὑπογραμμί-
ζεται, καὶ ἡ μᾶλλον ἀφηρημένη φύσις τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως εὐνοεῖται, μὲ
τὴν συγκεκριμένην σημασίαν τῶν γενικευμένων κοινωνικῶν ἐφαρμογῶν. Καθ' ὃν
χρόνον λοιπόν, οἱ ἐπιστημονικοὶ κύκλοι ἀνεπτύσσοντο βαθμηδόν εἰς ἐπιστημονι-
κὰς ἐταιρείας, κατήρτιζον ταυτοχρόνως καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν κοινότητα, καὶ
συγχρόνως συνέθετον προοδευτικῶς τοὺς ἐπαγγελματικούς των κατισμούς. Ἐπο-
μένως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, διὰ τῶν διαδικασιῶν αὐτῶν καὶ τῶν δραστηριοτή-
των τῶν ἀκαδημιῶν, οἱ σκοποὶ καὶ τὰ ιδεώδη τῆς νέας ἐπιστήμης εὔρον δημοσίαν
ἐκφρασιν κατὰ ζωντανὸν τρόπον.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖσι τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅταν αἱ μόνιμοι ἐπιστημονικαὶ
ἐταιρεῖαι ἰδρῦθησαν, τὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸν κίνημα χαρακτηρίζουν τρεῖς ὑπο-
χρεώσεις :

i) Οἰαδήποτε ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις ἔχει ὡς κοινὴν συνείδησιν νὰ διαδίδῃ
εἰς τὰ μέλη της κάθε ἐπιστημονικὴν πληροφορίαν.

ii) Νὰ καθιστᾷ τὰ κοινὰ εὐρήματά της γνωστὰ εἰς ἄλλους ἐνδιαφερομένους
κύκλους. Ἐκ τῆς δευτέρας αὐτῆς ἀρχῆς προέκυψεν ἡ ἀνάγκη δημιουργίας γραμ-
ματείας, πρακτικῶν καὶ δημοσιευμάτων καθὼς καὶ ἀρχείων εἰς ἐκάστην ἐπιστη-
μονικὴν ἐταιρείαν, καὶ ἐπομένως ἐκάστη ἐταιρεία ἐθεώρει ὡς πρωταρχικόν της
καθῆκον νὰ δημοσιεύῃ τὰ saggi της, τὰ mémoires της ἢ τὰς transactions της.

iii) Ἡ τρίτη ὅμως καὶ σπουδαιότερα ὑποχρέωσις, ἡ ἵσταμένη ὑπεράνω
τῶν δύο ἄλλων, ἦτο ἡ ἐκτέλεσις δοκιμῶν καὶ πειραμάτων. Αἱ ἐταιρεῖαι δὲν βασί-
ζονται πλέον εἰς μόνην τὴν θεωρητικὴν διαλεκτικὴν ἀπόδειξιν, ὅσον εἰς τὴν πει-
ραματικὴν τεκμηρίωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας. Τοῦτο ὑπεχρέωνε τὰς ἀκα-
δημίας νὰ διατηροῦν σημαντικὰ ἐργαστήρια καὶ ἠῦξανε τὰς ἀνάγκας των εἰς χρη-
ματικὰ μέσα.

Τὸ οικονομικὸν πρόβλημα ὑπῆρξεν ὁ κύριος λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἐζητήθη ἡ κυβερνητικὴ βοήθεια ἀπὸ τὰ πλέον ἐνεργὰ μέλη τῶν διανοουμένων κύκλων. Τὰ ἐργαλεῖα καὶ ὄργανα, ἰδίως τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὰ ἀστρονομικά, τὰ χημικὰ καὶ βιολογικὰ πειράματα ἀπῆλθον χρήματα. Ἐνευ σοβαρῶν κονδυλίων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιχειρήσουν αἱ ἀκαδημαῖαι μεγαλόπνοια προγράμματα ἢ ἐπιστημονικὰ ἀποστολάς.

Ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος τῆς ἐποχῆς ἀντελήφθη σὺν τῷ χρόνῳ, ὅτι ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ μελετητῶν ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὴν προόδον τῆς ἐπιστήμης, ἐνῶ ἡ ἀνεξαρτησία τῶν διαφόρων κύκλων ἦτο πλέον ἀδύνατος καὶ ὠδήγει εἰς πλήρη ἀποτελμάτωςιν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν κυρίως, ἡ μόνη λύσις ποὺ ὑπῆρχε τότε, ἦτο ἡ συνεργασία μὲ τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον θὰ παρεῖχε, ὄχι μόνον τὴν χρηματικὴν του βοήθειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν προστασίαν του, καὶ θὰ παρεχώρει τὰς ἀναγκαῖας ἐξουσίας ποὺ ἀπαιτοῦντο εἰς τὰς ἀκαδημαῖας ὥστε, ἀπὸ θέσεως ἰσχύος, νὰ γνωματεύουν ἐπὶ τῶν ἐπιστημονικῶν θεμάτων.

Καὶ αὐτὰ μὲν ὡς πρὸς τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους. Ὡς πρὸς τὸ κράτος, τοῦτο ἀντελήφθη ὅτι, ἐρχόμενον ἀρωγὸν εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν τῶν ἐλευθέρων ἐπιστημόνων, καὶ τὸ γόητρόν του ἠῤῥξανε, καὶ ἀσφαλὲς μέσον ἐδημιούργει διὰ νὰ ἐλέγχη κάθε νεωτερισμὸν, καὶ συγχρόνως νὰ συντονίζῃ τὰς ἐρεῦνας μὲ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας του.

Βάσει αὐτῶν τῶν συλλογισμῶν, τὸ μὲν κράτος παρεῖχε εἰς τοὺς ἐπιστήμονας τὰ μέσα καὶ τὴν προστασίαν του, οἱ δὲ ἐπιστήμονες, μὲ μικρὰν ἢ καὶ μεγαλυτέραν ἀπώλειαν τῆς ἐλευθερίας των περὶ τὰς ἐρεῦνας, εὖρισκον ἀσφαλὲς περιβάλλον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν. Τιθέμενοι δὲ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ κράτους, οἱ ἐπιστήμονες δὲν ἀπέβλεπον μόνον εἰς τὴν κρατικὴν βοήθειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία τότε μόνον ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ. Ὁρθῶς συνωφίσθη ἡ ἀλληλεξάρτησις αὐτὴ εἰς τὸν λόγον τοῦ Fontenelle, λέγοντος ὅτι: «Ἡ Ἀκαδημία εἶχε δύο κυρίους: τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ κράτος».

Αἱ ἐνέργειαι αὐταὶ μιᾶς δρακὸς ἐπαγγελματιῶν ἐπιστημόνων εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ μεταβάλουν τὴν ἐκ γενετῆς στεῖραν φύσιν τῶν μέχρι τότε ἐρασιτεχνικῶν κύκλων. Τὸ πρόγραμμά των ἦτο διπλό:

i) Νὰ ἐγκαταλείψουν κάθε προφορικὴν ἀνάπτυξιν καὶ συζήτησιν ἐπιστημονικῶν θεμάτων, πρὸς ὄφελος τῆς πειραματικῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας.

ii) Νὰ ἀποφασίσουν, μετὰ ἀπὸ πολλὰς σκέψεις καὶ δισταγμοὺς, ὅτι ἦτο χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖα ἡ δημιουργία ἀμειβομένων ἐπαγγελματιῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι ὄφειλον νὰ ἀφιερῶνουν ὅλην των τὴν δραστηριότητα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Παρόμοια αἰτήματα εἶχον ἐκδηλωθῆ καὶ εἰς τὸ παρελθόν, λ.χ. ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Montmor τὸ 1663, ὅταν ὁ γραμματεὺς τῆς Samuel Sorbière ἀνεφέρθη

μὲ σαρκασμὸν εἰς ἐκείνους ποὺ ἤρχοντο εἰς τὰς συγκεντρώσεις «διὰ τὰ σκοτώνουν τὸν χρόνον των καὶ τὰ ἀποκτοῦν φήμην», παρὰ διὰ τὰ συμβάλλουν εἰς τὴν πρόοδον τῶν γνώσεων. Ἄλλος προστάτης τῆς ἐπιστήμης, ὁ *Thénenot*, προσεπάθησε νὰ δημιουργήσῃ μίαν ἐπαγγελματικὴν ἀτμόσφαιραν, μακρὰν ἀπὸ προφορικὰς διενέξεις, ἐξοπλίζων τὸν ὄμιλόν του μὲ πλούσια μέσα διὰ πειράματα, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τῶν δαπανῶν τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ θαρραλέον αὐτὸ σχέδιόν του.

Τὸ ἀνατέλλον πνεῦμα τῆς νέας ἐπαγγελματικῆς ἐπιστημονικῆς κοινωνίας, περὶ τὰ τέλη τοῦ *17*ου αἰῶνος, διατυπώνει τὸ πρόγραμμα του διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν, τὸ ὁποῖον συνοπτικῶς ἐβασίζετο εἰς τὴν εὕρεσιν μέσων διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν μὲ ἐργαστήρια καὶ ἀστεροσκοπεῖα, δι' ἀποστολὰς διὰ τὴν συγκέντρωσιν ἐπιστημονικῶν δεδομένων εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐπιστήμης, διὰ μονίμους μεταφραστὰς τῶν συνεδριῶν, διὰ δημοσιεύσεις καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν ξένων ἀντεπιστελλόντων μελῶν. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν καθορίζονται αἱ διαδικασίαι τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου, καὶ ἰδρύεται ὁ θεσμὸς τῶν ὑποεπιτροπῶν τῶν ἐμπειρογνομόνων. Ταυτοχρόνως, προσδιορίζονται αἱ ἐπαγγελματικαὶ δραστηριότητες καὶ αἱ βασικαὶ ἠθικαὶ ἐπαγγελματικαὶ ἀρχαὶ διὰ κάθε περιοχὴν τῆς ἐπιστήμης. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἀποκλείονται διὰ πρώτην φορὰν οἱ ἐρασιτέχναι καὶ οἱ πολυπράγμονες.

Τὰ πρακτικὰ ὀφέλη ἑνὸς συμβουλευτικοῦ σώματος ἐπιστημονικῶν ἐμπειρογνομόνων καὶ αἱ προερχόμεναι ἐκ τοῦ ἀνωτέρου συστήματος ἐρεύνης κοινωφελεῖς πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν ναυσιπλοΐαν, τὴν πολεμικὴν ἐπιστήμην, τὴν ἀνάπτυξιν ἀρχιτεκτονικῶν καὶ ἄλλων κατασκευῶν, δὲν διέλαθον τοὺς ὀραματισμοὺς τῶν τότε φωτισμένων ἐρευνητῶν τῆς Γαλλίας. Ἐπὶ πλέον ἐπραγματοποιεῖτο καὶ τὸ παλαιὸν ὄνειρον τῆς *Μοναρχίας*, τὰ συγκεντρώσῃ ὑπὸ τὸν ἄμεσον ἔλεγχόν της ὅλας τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ πολιτιστικὰς δραστηριότητας τῶν προοδευτικῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Τέλος, ἡ ἐκπαίδευσις ἐπρόκειτο νὰ ὠφελῆθῃ τὰ μέγιστα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τὸ δημιουργούμενον σχῆμα, ἦτοι ἡ σύζευξις ἀνεξαρτήτων ἐπιστημῶν καὶ κράτους, ἀπέβαινε πρόσφορον καὶ γιὰ τὰς δύο πλευράς. Κατ' ἀκολουθίαν, ἢ κατὰ τὰς παραπάνω προϋποθέσεις δημιουργηθεῖσα *Βασιλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας* εἶχε διπλὸν σκοπὸν : νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὰς κοινωφελεῖς ἀποστολὰς τοῦ κράτους, καὶ νὰ προωθῇ τὴν ἐπιστήμην πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ δόξαν τῆς Γαλλίας.

Τὰ πρῶτα δεκαπέντε μέλη τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν διάσημον Ὀλλανδὸν Φυσικὸν *Christiaan Huygens* ἐπέδιδοντο μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας εἰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς τῶν ἐπιστημονικῶν τῶν ἀνακαλύψεων. Ἐν τούτοις ὅμως, οὐδὲν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῶν εἶχεν ἐκλεγῆ ἐπὶ τῇ βίσει τῶν τεχνικῶν ἐπιτευγμάτων του. Πράγματι, τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐφηρμόζετο καὶ

ἔκτοτε συνεχῶς ἐπεκράτησεν ἡ σιωπηρὰ παραδοχὴ ὅτι, διὰ τὴν ἐκλογὴν του, ἐν μέλος τῆς Ἀκαδημίας ὄφειλε νὰ ἔχη γενικὴν καὶ στερεὰν φιλελευθέραν παιδείαν μᾶλλον, παρὰ βαθεῖαν ἐξειδίκευσιν εἰς μίαν περιοχὴν τῆς ἐπιστήμης. Συννεπεία αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ἀπεκλείσθησαν μέλη με ὑψηλὴν κοινωνικὴν φήμην, πὸν ἐνδιαφέροντο ὁμως περισσότερον διὰ ραδιουργίας, παρὰ διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν γνώσεων. Ὅμοίως ἀπεκλείοντο τῆς Ἀκαδημίας οἱ ἐνθερμοὶ ὀπαδοὶ διαφόρων δογμάτων καὶ θεωριῶν, ὅπως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ ὀπαδοὶ τῆς Καρτεσιανῆς θεωρίας καὶ οἱ Ἰησουῖται, ὅχι λόγῳ δογματικῶν διαφορῶν, ἀλλὰ διότι ἐθεωροῦντο περισσότερον ὀπαδοὶ ἀκάπτων φιλοσοφικῶν καὶ θρησκευτικῶν δοξασιῶν, διδάσκαλοι συστημάτων, καὶ δημόσιοι διαδηλωταί, παρὰ εὐρείας ἀντιλήψεως ἀναζητηταὶ τῆς ἀληθείας.

Ἡ Ἀκαδημία, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐχωρίσθη εἰς δύο τάξεις, ἦτοι, τὴν τάξιν τῶν μαθηματικῶν, πὸν περιελάμβανε ὄλας τὰς ἀκριβεῖς ἐπιστήμας, καὶ τὴν τάξιν τῶν φυσικῶν πὸν περιελάμβανε τὰς πειραματικὰς ἐπιστήμας, ὡς τὴν φυσικὴν, χημείαν, ἀνατομίαν καὶ βοτανικὴν. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἰδρύσεώς της, ἐπικρατοῦσε κατὰ τὰς συνεδριάσεις ἀπόλυτος μυστικότητα τῶν πεπραγμένων, μέχρις ὅτου ἤρχισε, πρῶτον μερικῶς, καὶ κατόπιν γενικῶς, νὰ δημοσιεύονται τὰ πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸ “*Journal des Savants*”, καὶ ἀργότερον εἰς τὰ “*Comptes Rendus*”.

Ἐφ’ ὅσον ἔζη ὁ οὐσιαστικὸς ἰδρυτὴς της, ὁ Colbert, ἡ Ἀκαδημία ἤκμαζε. Ἐνωρὶς ἠῤῥησε τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν της, δι’ ἐκλογῆς νέων προσωπικοτήτων τῆς Γαλλίας ὡς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ—τοὺς τελευταίους προσεῖλκυσε με παχylὰς ἀμοιβὰς—εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ, μέχρι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, τὸν κύριον συντελεστὴν διὰ τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν προβολὴν τῆς χώρας. Ὡσαύτως ἀνελάμβανε πλείστας ἐπιστημονικὰς ἀποστολάς, καὶ ἀπεφαίνετο διὰ τὰς νέας ἐφευρέσεις πὸν τῆς ὑπεβάλλοντο πρὸς κρίσιν.

Μετὰ μικρὰν παρακμὴν ἡ Ἀκαδημία ἀνερεύθη με τὸν νόμον τοῦ 1699. Ἐκτοτε ἐγκατέλευσε τὴν ἀρχὴν τοῦ Bacon, διὰ ἰδανικὴν καὶ ἀπρόσωπον συνεργασίαν περὶ τὴν ἔρευναν γενικῶς, καὶ τὴν ἀνώνυμον δημοσίευσιν τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ συμπερασμάτων τῆς ἐρένης αὐτῆς. Τώρα ἐπικρατεῖ πλέον ἡ ἀρχὴ τῆς ἐνυπογράφου δημοσιεύσεως καὶ τοῦτο ἀναζωογονεῖ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῆς Ἀκαδημίας. Συγχρόνως, καθορίζει μετρά κρίσεως διὰ τὰς προτάσεις ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, διὰ τὰς μελέτας μηχανῶν καὶ ἐφευρέσεων, μετρά τὰ ὁποῖα τῆς ἐπιτρέπουν νὰ ἀκολουθῇ ὁμοίομορφον διαδικασίαν.

Περαιτέρω, διὰ τῆς ὑποχρεώσεώς της νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν προτεραιότητα εἰς τοὺς ὑποβάλλοντας σχέδια καὶ ἀνακοινώσεις ἐρευνῶν, τόσον ἀκαδημαϊκοὺς,

δσον καὶ ἔξωθεν ἐρευνητάς, ἀποβαίνει ἡ Ἀκαδημία ὁ ἀνώτατος κριτὴς εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα. Διὰ τὴν διατηρήσιν δὲ τὴν ἀντικειμενικότητά της, ἡ Ἀκαδημία κινεῖται προοδευτικῶς πρὸς μίαν θέσιν φαινομελογικοῦ θετικισμοῦ. Ἡ θέσις αὐτὴ ἐκρίθη ἀπαραίτητος λόγῳ τῶν ἀντιδικιῶν ποῦ ἀνεφύοντο μεταξὺ ἀκαδημαϊκῶν, ὡς καὶ μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἐπιστημόνων.

Μία ἀπὸ τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς Ἀκαδημίας ἦτο νὰ μὴν ἀποφαίνεται, παρὰ μόνον ὅταν ἦτο βεβαία διὰ τὴν δικαίαν κρίσιν της, νὰ διακρίνη τὰ πραγματικὰ γεγονότα ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις καὶ εἰκασίας, νὰ ἀποδέχεται τὰ πρῶτα, νὰ ἀναστέλλη τὰς ἄλλας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αἱ συνεδρίαί τῆς Ἀκαδημίας ἀπέβησαν αἱ σύνοδοι εἰς τὰς ὁποίας παρουσιάζοντο καὶ συνεζητοῦντο ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐνδιαφέρουσαι ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης. Ἐπίσης ἡ ἐκλογή μελῶν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν κατέστη διὰ τὸν φιλόδοξον ἐπιστήμονα ἢ ἀξιολογωτέρα ἐπιβράβευσις, τόσον ὥστε ὁ τίτλος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ νὰ θεωρεῖται ὡς τίτλος εὐγενείας.

Ἡ ἐποχὴ τοῦ Διαφωτισμοῦ συνέδεσε τὰς νέας ἀκαδημίας μὲ κάθε πρόοδον καὶ διέδωσε μίαν νέαν εἰκόνα τῆς ἐπιστήμης, ὡς τοῦ παγκοσμίου ἀντιδότου τῆς ἀμαθείας καὶ τῶν προκαταλήψεων. Ἐπομένως καὶ ὁ διανοούμενος τῆς ἐποχῆς, ὁ φιλόσοφος, ὡς ἀπεκαλεῖτο τότε, ὤφειλε νὰ εὐρίσκειται μακρὰν τῶν προκαταλήψεων, τῶν λαθῶν καὶ τῆς ματαιοδοξίας, καὶ προετίμα, ἀφωσιωμένος εἰς τὰς ἐρεῦνας του, τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν ἀπὸ τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου· ἔζη ὡς ἐρημίτης ἢ κοινοβίτης, προβλέπων εἰς ὑψηλοτέρους σκοπούς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διὰ τὸν διανοούμενον ἕνας νέος ρόλος προέκυπτε : δὲν ἦτο ἀπλῶς διδάσκαλος ὠρισμένων ἀνθρώπων, ἀλλὰ μιᾶς ὁλόκληρης κοινωνίας, περιορισμένης μὲν εἰς ἀριθμὸν, ἀλλὰ διαφόρου χαρακτῆρος : τῆς δημοκρατίας τῶν γραμμάτων. Ὁ ὅρος ἦτο παλαιὸς καὶ σεβάσμιος, ἀνήκων εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ Διαφωτισμὸς ἐγκατέστησε τὴν ἐπιστήμην εἰς βάθρον, καὶ εἰς τὸν ἐπιστήμονα ἐνεπιστεύθη ἰδανικὰ, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ὑπηρετοῦσε ὁ κληρὸς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ ἀκαδημαϊκοὶ συνέπηξαν ἐν ἐπίλεκτον σῶμα πνευματικῶν ἀνθρώπων. Ἀξίζει νὰ ἀναφέρωμεν τὸν λόγον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Formey τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου : «Ἡ Ἐκκλησία, ἔλεγε, φυλάσσει τὴν ἱερὰν πίστιν τῆς θρησκείας, ἡ δικαιοσύνη ἐπιβάλλει τὸν νόμον, εἰς τὰς Ἀκαδημίας ἀπόκειται νὰ δημιουργήσουν τὴν σωστὴν γνῶσιν, πλουσίαν εἰς πολυτίμους καρπούς, ἢ ὁποῖα θὰ ἐκτοπίσῃ τὴν ἡμιμάθειαν».

Ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων ἀκαδημιῶν, ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν εἶχε, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Διαφωτισμοῦ, τὶς μεγαλύτερες δυνατότητες ἐπιτυχίας, διότι ὁ ἐπιστήμων ἀκαδημαϊκὸς ἐνεφανίζετο ὡς τὸ πρότυπον τοῦ πολίτου τῆς δημοκρα-

τίας τῶν γραμμάτων. Ὡς τὸν περιγράφει ὁ Fontenelle εἰς τοὺς γνωστούς πανηγυρικούς του, ὁ ἀκαδημαϊκὸς διέθετεν ὅλα τὰ ἠθικὰ μέσα πρὸς τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ κερδίξῃ ἀσφαλῆ θέσιν εἰς τὸ πάνθειον τοῦ Διαφωτισμοῦ. Ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς αἰωνίας ἀληθείας ἠδύνατο ἀφόβως νὰ ἐγκαταλείπῃ τὰς παραδοσιακὰς ρίζας τοῦ καιροῦ του, τοποθετῶν τὴν πνευματικὴν ζωὴν ὑπεράνω οἴου-δήποτε ἄλλου σκοποῦ καὶ προσφέρων τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ κόσμου, τὴν ὁποίαν, ἢ ἀνακάλυψις νέων γνώσεων, θὰ ἔφερεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Δεδομένου ὅτι ὁ ἐπιστήμων εἰργάζετο ἐντὸς τῆς κοινωνίας τῶν ἀπαιτητικῶν ἰσοτίμων του, ἐξησφάλιζε τὴν πορείαν του ἐπὶ στερεοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ ἴδρυμα, διὰ τῆς κοινῆς αὐτῆς διαδικασίας, τῆς συμφωνίας καὶ συνεννοήσεως τῶν μελῶν του, ἦτο ὄργανον βεβαιῶνον τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας. Διὰ τῶν δημοσιεύσεών του μετέδιδε τὰ νέα ἐπιτεύγματα καὶ ἐπραγματοποιεῖ τὸ ὄνειρον τοῦ Διαφωτισμοῦ. Ἐν συνόψει, ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας ἐθεωρεῖτο ὁ ὑποδειγματικὸς διανοούμενος τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τὸ ὑποδειγματικὸν ἐπιστημονικὸν ἴδρυμα τῆς ἐποχῆς του, τὸ ὁποῖον διηύθυνε τὴν ὅλην ἐπιστημονικὴν προσπάθειαν τῆς Γαλλίας.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἀκαδημίας, σημαντικῶς ἐκτεταμένη, ἐπεξετάθη ἀκόμη περισσότερον διὰ δύο προνομίων, πρὸς ἐθεμελίωσαν τὸ κῦρος της. Πράγματι, ἡ Ἀκαδημία, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἀπέκτησεν ἀπ' ἐνὸς μὲν τὴν ἀποκλειστικότητα νὰ ἐλέγχῃ τὰς μηχανὰς διὰ τὴν χορήγησιν βασιλικῶν διπλωμάτων εὐρεσῆτεχνίας, ἀπ' ἐτέρου δὲ τὸ δικαίωμα νὰ τυπῶν τὰς ἐργασίας της, χωρὶς νὰ χρειάζεται τὴν ἔγκρισιν τῆς ἐπιτροπῆς λογοκρισίας, ἡ ὁποία ἀντεπροσωπεύετο τότε ἀπὸ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων. Ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν προνομίων ἦτο ἡ ταχεῖα αὐξήσις τῶν δημοσιευμάτων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν διάδοσιν τῶν νέων ἰδεῶν, τὰ ὁποῖα πλέον ἐλευθέρως ἐτυποῦντο διὰ τῆς Ἀκαδημίας, ἄνευ τῆς ἀνάγκης λογοκρισίας των. Περαιτέρω αἴγλην εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἔδωκε τὸ γεγονός ὅτι μέλη της ὠρίζοντο εἰς σημανούσας διοικητικὰς θέσεις. Τὰς παραμονὰς τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἀπετέλει ἔκφρασιν τῆς ἐξουσίας τοῦ κράτους καί, τρόπον τινά, τὸν Ἄρειον Πάγον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξελέξεως.

Ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς κοινωνίας, κύριοι σκοποὶ τῆς Ἀκαδημίας, κατέστησαν συγχρόνως καὶ ἡ μεγάλη ἀπειλὴ διὰ τὴν ὑπαρξίν της, ἐνῶ αἱ ἐπιτυχίαι της τὴν μετέβαλον προοδευτικῶς εἰς ἐταιρείαν μὲ κεκτημένα καὶ παγιωμένα δικαιώματα, ἐπομένως συντηρητικὴν. Οἱ περιοριστικῶς καὶ ἐγλωτταίροι ἀκαδημαϊκοὶ δὲν ἔστεργον τώρα νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κοινωνικὴν

πρόοδον, διὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἴδιοι εἶχον ἐργασθῆ. Διότι, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίοδον τῆς Γαλλικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας, αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις καὶ αἱ νέαι θεωρίαι δὲν προσεῖλκυσαν τόσον τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ. Ἡ εὐρεῖα αὐτῆ διάδοσις τῆς ἐπιστήμης εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν πολλῶν ἡμιμαθῶν καὶ ἀγνοτῶν τῆς ἐπιστήμης, ἐνῶ ὁ ἀξανάμενος ἀριθμὸς τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἐδημιούργει εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἀφ' ἐνὸς μὲν, μακροχρόνιον καὶ συνήθως ὀξὺ πρόβλημα, δηλαδὴ τὴν ἐμφάνισιν νέων εἰδικότητων ποῦ δὲν ἐπρόφθανεν ἡ Ἀκαδημία νὰ ἀπορροφήσῃ, ἀφ' ἐτέρου δὲ πρόβλημα βραχυχρόνιον, προερχόμενον ἀπὸ τὸν ἀξανάμενον ἀριθμὸν τῶν ὑποψηφίων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μὴ ἐκλεγόμενοι ἀπετέλουν ἐπικίνδυνον ὄργανον δυσαρεστημένων. Ἐξ ἄλλου, ἡ συνεχὴς αὔξησης τῶν μελῶν τῆς θὰ ἐσήμαινεν ὑποβιβασμὸν τῶν ὄρων ἐκλογῆς, καὶ κατὰ συνέπειαν μείωσιν τοῦ κύρους τῆς Ἀκαδημίας.

Ἄλλωστε, εἶχαν ἀρχίσει νὰ ἀναφαίνωνται καὶ ἄλλα ἰδρύματα σχετικὰ, ὅπου ἠδύνατο νὰ καταφύγουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ἀλλὰ τὰ ἰδρύματα αὐτὰ δὲν εἶχον τὴν αἴγλην καὶ τὰς δυνατότητας τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, καὶ μόνον ἐν μέρει ἠδύνατο νὰ ικανοποιήσουν τοὺς ἐνδιαφερομένους. Ὡς ἀντίδρασιν πρὸς τὰ νεοφανῆ αὐτὰ ἰδρύματα ἡ Ἀκαδημία προσεπάθησε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐλευθέραν κρίσιν περὶ τὴν διακίνησιν τῶν ἰδεῶν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἐπιστημῶν, πρᾶγμα ποῦ τῆς ἐδημιούργησε πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ διεμόρφωνεν εἰς τὸ κοινὸν τὴν εἰκόνα τυράννου τῆς ἐπιστήμης.

Εἶναι προφανὲς ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας, ὅτι οἱ Ἀκαδημαῖκοι ἐτέλουν ἐν πλήρει γνώσει τῶν ἀπαιτήσεων ποῦ προέκυπταν ἀπὸ τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης. Ἐν τούτοις, δὲν διακρίνομεν εἰς τὰς πράξεις των τὴν ἀναγκαίαν προσαρμοστικότητα, ποῦ διακρίνομεν στὶς προσπάθειες τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων τῶν εὐρισκομένων ἐκτὸς τῆς κοινωρίας τῶν ἀκαδημαϊκῶν. Πράγματι, οἱ ἀκαδημαῖκοι, προσηλωμένοι ὀλοκληρωτικῶς εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον των, ἔχαναν τὴν ἐπαφὴν των μὲ τὴν προοδευτικὴν κοινωρίαν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς. Ἔτσι, ἡ θέσις τῆς Ἀκαδημίας βραδέως ὑπενομεύετο κατὰ τρεῖς βασικοὺς καὶ ἀλληλοεξαρτωμένους τρόπους :

Πρῶτον, αἱ αἰτήσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν κοινωφελῶν ἔργων πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἠῤῥξανον τόσον ταχέως, ὥστε ἡ εὐαίσθητος ἰσορροπία μεταξὺ τῶν ἐρευνητικῶν ἀποστολῶν καὶ τῶν καθηκόντων τῆς εὐρίσκετο εἰς συνεχῆ κίνδυνον ἀνατροπῆς.

Ἐξ ἄλλου, τὸ διαρκῶς προοδεῦον αἶσθημα τῆς ἐξισώσεως τῶν πάντων εἰς τὴν κοινωρίαν ὑπέθαλπε συνεχεῖς δυσαρεσκείας καὶ παράπονα κατὰ τῆς ἱεραρχικῆς ὀργανώσεως καὶ τῶν ἐκλεκτικῶν ἀρχῶν ποῦ ἡ Ἀκαδημία ἐφήρμοζε.

Κατὰ τρίτον λόγον, ὁ ἀναπτυσσόμενος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ρομαντισμὸς ἠμφεσβήτει τόσον τὴν κλασσικὴν βάσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίζετο τὸ ἀκαδημαϊκὸν σύστημα, ὅσον καὶ τὸν τρόπον τῆς συλλογικῆς δραστηριότητος τῶν ἀκαδημαϊκῶν.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ παράγοντες ἐλειτούργησαν μέχρι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ὡς φθοροποιὸς δυνάμεις, ἡ ὁποία εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ κατακρημνίσῃ τὸ βῆθρον εἰς τὸ ὁποῖον ἴστατο ἡ Ἀκαδημία. Ἡ ἀντιακαδημαϊκὴ αὐτὴ θέσις ἐνισχύετο καὶ ἀπὸ τὰ διαβήματα τῶν ἀποδοκιμαζομένων ἐπιστημόνων καὶ ἦσαν αὐτοὶ ὄχι μόνον οἱ παντὸς εἶδους ἀποκαλούμενοι ἐπιστήμονες, οἱ τετραγωνισταὶ τοῦ κύκλου, οἱ ἀγρονομισταί, οἱ μαγνητισταί, οἱ ἀντι-Νευτωνικοί, κ.ἄ., ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμονες περιοπῆς, τῶν ὁποίων ἡ οὐμανιστικὴ καὶ πολιτικὴ εὐαισθησία δὲν συννεφώνει μὲ τὴν ἐκλεκτικὴν φύσιν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ συστήματος.

Αἱ διαθέσεις αὐταὶ ἐναντίον τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ἐκορυφώθησαν κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Παρ' ὅλα ὅμως τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν τὰ πνευματικὰ ἰδρύματα κατὰ τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίοδον τῆς Ἱστορίας τῆς Γαλλίας, δὲν ἐξηφανίσθησαν τελείως. Ἡ συμβολὴ των διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ ἀνθρωπότης ἐκ τῶν προκαταλήψεων τοῦ μεσαιῶνος ἦτο πρωταρχικὴ, καὶ εἰς αὐτὰ ὀφείλεται ἡ σημερινὴ πρόοδος, τόσον ἡ πνευματικὴ, ὅσον καὶ ἡ τεχνικὴ.

Μετὰ τὴν πάροδον τῶν ἡμερῶν τοῦ τρόμου τὸ νέον Σύνταγμα τοῦ 1795 ἐθέσπισε τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν πνευματικῶν ἰδρυμάτων τῆς Γαλλίας, ὡς ἀνάγκην τοῦ προοδευτικοῦ λαοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπανεσυστήθησαν αἱ ἀκαδημαῖαι, ἀλλ' ὑπὸ νέαν μορφήν : αἱ πέντε βασικαὶ ἀκαδημαῖαι τῶν Παρισίων συνενώθησαν εἰς ἓνα Ἰδρυμα, τὸ Institut, τοῦ ὁποίου ὁ πλήρης τίτλος εἶναι : Institut National des Arts et des Sciences. Ὁμοίως, ἐδημιουργήθη σειρὰ ὅλη ἰδρυμάτων, ἐπιστημονικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ μουσείων, τὰ ὁποῖα ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰς πολυμόρφους πλέον ἀνάγκας τῆς ἐξελιγμένης ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπαγγελματικῶν στελεχῶν, ὡς ἡ École Polytechnique καὶ αἱ Grandes Écoles.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀκαδημίας, τὰ ὁποῖα ἐσκιαγραφῆσαμεν, βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν αἰτίων τῆς δημιουργίας ὑψηλῆς ποιότητος ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ παρακμῆς τῆς. Ἐν τῷ μεταξῷ, νεοφανῆ ἢ ἀνασυγκροτημένα εἰδικευμένα ἴνστιτούτα ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐρευνῶν, ἐνῷ ὀλόκληρος ἡ ἐπιστημονικὴ κοινονία παρενέβη εἰς τὴν διασύνδεσιν τῶν διαφόρων τομέων τῆς ἐπιστήμης. Ὁ συντονισμὸς πλέον ἐξησφαλίζετο πρακτικῶς διὰ τῆς ἀναθέσεως εἰς τὰ αὐτὰ πρόσωπα διαφόρων ἀποστολῶν, ἀλλὰ ἡ μέθοδος αὐτὴ εἶχεν ὡς μειονέκτημα ὅτι τὰ ἀτομικὰ ἐνδιαφέροντα ἐκάλυπτον πολλὰς φορὰς τὸ γενικόν. Ταυτοχρόνως, τὸ Ἰνστιτούτον ἔδρα ὡς ἐὰν

τίποτε νὰ μὴν εἶχε ἀλλάξει μετὰ τὴν περίοδον τῆς Ἐπαναστάσεως, ἡ δὲ συντηρητικότης του ἐνισχύθη καὶ διὰ τῆς συνεργασίας του μὲ τὴν κυβερνητικὴν γραφειοκρατίαν.

Ἔτσι ἡ ἀρχὴ τῆς *culture générale* εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐφαρμοζομένη διὰ τοῦ Ἰνστιτούτου, ἐνῶ ἐμείωνε τὰς διαφορὰς μεταξὺ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν κατευθύνσεων, ἐν τούτοις ἐπέτρεπε νὰ ἀναπτυχθῇ σοβαροτάτη ἀπόκλισις μεταξὺ τῆς κατευθυντηρίου δυνάμεως τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἐπιστημόνων τῆς χώρας. Μόνον μετὰ τὸ 1930, ὅτε ἰδρῦθη τὸ Ἐθνικὸν Κέντρον Ἐπιστημονικῆς Ἐρεῦνης, κατώρθωσε ἡ ἐπιστημονικὴ κοινότης νὰ ἀποκτήσῃ ἐναλλακτικὸν ὄργανον, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ ἐκφράζῃ τὴν συλλογικὴν τῆς σκέψιν, καὶ νὰ ἐπιτρέπη νὰ ἀκούεται ἐλευθέρως ἡ φωνὴ τῆς, ἐνῶ αἱ Ἀκαδημίαι τοῦ Ἰνστιτούτου ὄλον καὶ περισσότερον περιορίζοντο εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς συνθετικῆς ἐπιστημονικῆς δημιουργίας τῆς χώρας.

Χαρακτηριστικὸν τοῦ Γαλλικοῦ συστήματος ἐρεῦνης εἶναι ὅτι, αὕτη δὲν ἐκαρποφόρησε καθόλου ὡς ἰδιωτικὴ, καθὼς συνέβη μὲ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας. Ἐπομένως, ὅ,τι ἡ Γαλλικὴ ἐπιστήμη ἐχρειάζετο περισσότερον διὰ τὴν ἀνάπτυξίν τῆς, ἦτοι τὴν ὑποστήριξιν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν αὐτονομίαν καὶ τὸν διακλαδικὸν συναγωνισμόν, τὰ ἀπώλεσεν ἐξ αἰτίας τῆς ἐκλεκτικῆς διαθέσεως τοῦ συστήματος καὶ τῆς γραφειοκρατίας. Ἄλλαι χῶραι εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ πέραν τοῦ Ὀκεανοῦ, διείδαν τοὺς κινδύνους αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀντιπαρῆλθον, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ λάβουν σταθερῶς τὸ προβάδισμα εἰς τὴν ἐπιστήμην.

Παρὰ τὴν γενικὴν αὐτὴν ἐξέλιξιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐρεῦνης εἰς πολλὰ ἰδρύματα, τὰ ἀνώτατα αὐτὰ πνευματικὰ ἰδρύματα τῆς Γαλλίας, ἦτοι τὸ Ἰνστιτούτον μὲ τὶς Ἀκαδημίαις του, ἐξηκολούθουν νὰ παραμένουν ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς συνισταμένης πνευματικῆς δραστηριότητος τοῦ λαοῦ καὶ τῆς διανοουμένης κοινωνίας, διότι ἐξηκολούθουν νὰ ἐκπροσωποῦν τὰ γενικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ πνευματικῶν εἰδικότητων, καὶ διότι ἀπετέλουν τὴν προστασίαν τῶν ἐπιστημόνων ἐκ τῶν ἐκάστοτε κοινωνικῶν πιέσεων.

Πράγματι, τώρα οἱ κύριοι σκοποὶ τῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας, καθὼς καὶ ὄλων τῶν σημερινῶν Ἀκαδημιῶν δυτικοῦ τύπου, δύναται νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἑξῆς :

- i) Εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων τῆς κοινωνίας,
- ii) εἰς τὴν ὑπαρξιν συμβόλου ἀντικατοπτρίζοντος τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ πολιτιστικὴν δραστηριότητα τῆς χώρας, καὶ
- iii) εἰς τὴν καταγραφὴν, διὰ περιοδικῶν καὶ ἐκτάκτων ἀναφορῶν, τῆς ἐπικρατουσῆς εἰς τὸν τόπον πνευματικῆς καταστάσεως.

Πέραν τῶν σκοπῶν αὐτῶν, εἰς τὰς κυρίας ἀποστολάς κάθε Ἀκαδημίας πρέπει ἐπίσης νὰ συγκαταλεχθοῦν καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῶν διακεκριμένων ἐπιστημόνων καὶ διανοητῶν, διὰ τῆς ἐκλογῆς των ὡς μελῶν, ἢ διάδοσις τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν μελῶν κάθε Ἀκαδημίας διὰ περιοδικῶν δημοσιεύσεων καὶ πραγματειῶν καὶ τέλος, ἢ βράβευσις τῶν πολιτῶν, ὅσων συμβάλλουν εἰς τὴν πρόοδον τῆς χώρας.

Ὡς βραχίον τοῦ κράτους, ἡ Ἀκαδημία βοηθεῖ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς πραγματικῆς εἰκόνας τῆς προόδου τῆς χώρας εἰς τὸν ἐπιστημονικόν, καλλιτεχνικόν καὶ πολιτιστικόν τομέα, καὶ τῆς καλλιέργειας καὶ ἀναπτύξεως τοῦ λαοῦ πρὸ ἐκπροσωπεῖ. Βεβαίως, μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν, ἐκτὸς τῶν κόλπων των, κέντρων μελέτης, ἐστερήθησαν αἱ Ἀκαδημαῖαι τοῦ κυρίου συντονιστικοῦ καὶ καθοδηγητικοῦ των ρόλου. Ἐν τούτοις, ἀπέμεινεν εἰς αὐτὰς ὁ ἐξ ἴσου σοβαρὸς ρόλος τῆς κρίσεως. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὴν σημασίαν των αἱ Ἀκαδημαῖαι τὴν ὀφείλουσιν σήμερα εἰς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν συμβολὴν τῶν μελῶν των.

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ μακροχρόνιος ἐξέλιξις τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας. Ἰδρύματα ὡς ἡ Ἀκαδημία ἢ τὸ Ἰνστιτούτον, μαζί μὲ ἀντίστοιχα ἰδρύματα στίς ἄλλες χώρες τῆς Εὐρώπης, ἀπετέλεσαν τὴν πρωταρχικὴν κατευθυντήριον γραμμὴν καὶ τὸν κύριον παράγοντα, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Διαφωτισμοῦ μέχρι σήμερον, τῆς ὅλης ἐπιστημονικῆς, καλλιτεχνικῆς ἢ πολιτιστικῆς προσπάθειας, ἐλέγχουσαι καὶ κατευθύνουσαι κάθε σχετικὴν δραστηριότητα. Συνέπεια αὐτῆς τῆς δραστηριότητος τῶν Ἀκαδημιῶν, ἢ ὁποία ἦτο κοινὴ εἰς ὅλον τὸν Δυτικοευρωπαϊκὸν κόσμον καὶ παρέμεινε πάντοτε ἀνεξάρτητος ἀπὸ κάθε μορφῆν παρεμβάσεως, ἦτο ἡ ἀνθσις τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἢ ὁποία εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν προκαταλήψεων καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὰ σημερινὰ ἐπίπεδα πνευματικῆς καὶ τεχνολογικῆς προόδου.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν εἶναι νεωτάτη, ἀριθμεῖ μόλις πενήτηντα ἔτη ζωῆς. Ἐὰν νομίζετε, Κύριοι Συνάδελφοι, ὅτι κάποιο σημεῖον ἀπ' ὅσα ἐν τάχει ἔθιξα δύνανται νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν πορείαν τῶν ἐργασιῶν μας, εἰς ἡμᾶς ἔγκειται νὰ τὸ συζητήσωμεν καὶ νὰ λάβωμεν ἀπὸ κοινοῦ ἀποφάσεις. Θὰ εἶμαι δὲ ἰδιαίτερος ἰκανοποιημένος, διότι θὰ ἀποτελέσῃ καὶ τεκμήριον ὅτι δὲν σᾶς ἐταλαιπώρησα ἐπὶ τόσῃ ὥρᾳ εἰς μάτην.